

විධායක සාරාංශය

වර්තමානයවන විට සමස්ත ලෝකයම දේශගුණ විපර්යාසයන්ගේ අහිතකර බලපෑම් අත්විඳිමින් ඇති අතර වර්ධනයවන ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකය ද දේශගුණ විපර්යාස හේතුවෙන් ජනිතවන අමතර අභියෝගයට මුහුණ දෙමින් ඇත. දේහලුණ විපර්යාස හේතුවෙන් දිවයිනේ වියළි කලාපය දිගු නියං තත්ත්වවලට ලක්වන අතර තෙත් කලාපය දැඩි ගංවතුර තත්ත්වවලට ගොදුරුවීම ද දැකිය හැකි ලක්ෂණයකි. අධ්‍යයන මගින් අනාවරණයවන පරිදි, ඉදිරියේදී දිවයිනේ වියළි කලාපය තවදුරටත් වියළි වන බවත් තෙත් කලාපය තවතවත් තෙත් වන බවටත් පුරෝකථනය කර ඇත.

ජගත් දේශගුණ අවදානම් දර්ශකය අනුව 2018 වසරේදී දේශගුණ විපර්යාස හේතුවෙන් වඩාත් අවදානම් සහිත රටවල් අතරින් ශ්‍රී ලංකාව එහි සිව්වන ස්ථානයට පැමිණ තිබූ අතර, 2019 වසරේදී ශ්‍රී ලංකාව එම දර්ශකයේ දෙවන ස්ථානයට පත්විය. ඒ අනුව, දේශගුණ විපර්යාස අවම කිරීමට හා ඒ සඳහා අනුහුරුවීමට අදාළ ක්‍රියාමාර්ග ශ්‍රී ලංකාව තුළ ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා ඉහළ ප්‍රමුඛත්වයක් ලබාදිය යුතුව ඇති බව පැහැදිලි කරුණකි. එසේම, එහිදී දේශගුණ විපර්යාස හේතුවෙන් අවදානමට ලක්වන ජනතාවගේ දේශගුණ විපර්යාස සඳහා ඔරොත්තුදීමේ හැකියාව වර්ධනය කිරීමද අත්‍යවශ්‍ය කරුණකි. දැනටමත් ශ්‍රී ලංකා රජය මෙම තත්ත්වය කළමනාකරණය සඳහා විවිධ පියවර ගෙන ඇති අතර ඒහිදී අන්තර්ජාතික එකඟතා හා වගවීම් අනුව කටයුතු කිරීම ද ආරම්භකර ඇත.

ශ්‍රී ලංකා රජයේ 2017-2020 රජය ආයෝජන සැලැස්ම අනුව ඇමරිකානු ඩොලර් බිලියන 4ක් වාරිමාර්ග හා ජල සම්පත් අංශය සඳහා වෙන්කර ඇති අතර එය සමස්ත සැලැස්මේ දෙවන ස්ථානයට පත්වන ප්‍රතිපාදන වෙන්කිරීම ද වේ. එසේම පසුගිය දශක කීපය තුළ ශ්‍රී ලංකා රජය මගින් අන්තර්ජාතික මූල්‍ය ආයතනවල සහයෝගය යටතේ ජලය හා ජලාධාර ප්‍රදේශ කළමනාකරණ ක්ෂේත්‍රයට අදාළ ව්‍යාපෘති කීපයක් මෙරට සාර්ථකව ක්‍රියාත්මක කර ඇත.

ලෝක බැංකු මූල්‍යාධාර යටතේ වාරිමාර්ග අමාත්‍යාංශය යටතේ ක්‍රියාත්මකවන ශ්‍රී ලංකාවේ ඒකාබද්ධ ජලාධාර හා ජල සම්පත් කළමනාකරණ ව්‍යාපෘතිය දේශගුණ විපර්යාසයන්ගේ අහිතකර බලපෑම් අවම කිරීම සඳහා සැලසුම්කර ඇති පස් අවුරුදු ව්‍යාපෘතියකි. ජලාධාර හා ජල සම්පත් සැලසුම්කරණය වැඩිදියුණු කිරීම හා ජලය හා සම්බන්ධ යටිතල පහසුකම්වල ක්‍රියාකාරිත්වය ඉහළ නැංවීම මෙම ව්‍යාපෘතියේ ප්‍රධාන අරමුණ වන අතර එහිදී වේලි ආරක්ෂාව මෙන්ම වාරිමාර්ග පද්ධතිය මගින් ජලය බෙදාහැරීමේ ක්‍රමවේදය ඉහළනැංවීමත් අපේක්ෂා කරනු ලබයි.

මෙම ව්‍යාපෘතිය යටතේ ප්‍රධාන සංරචක හතරකි. පළමු සංරචකය ජලාධාර ප්‍රදේශ හා ජල සම්පත් සැලසුම්කරණය, දෙවන සංරචකය යටිතල පහසුකම් වැඩිදියුණු කිරීම, තුන්වන සංරචකය අවස්ථානුකූල හා හදිසි තත්ත්වයන් සඳහා ප්‍රතිචාර දැක්වීම හා හතරවන සංරචකය ව්‍යාපෘති කළමනාකරණ ඒකකය ඒ සංරචක හතරයි. මෙම සංරචක හතර අතුරෙන් පළමු හා දෙවන සංරචක යටතේ පමණක් භෞතික යටිතල පහසුකම් ඉදිකිරීමට අදාළ කටයුතු සැලසුම්වන අතර පළමු සංරචකය මගින් ප්‍රධාන වශයෙන්ම ජලාධාර සැලසුම්කරණය සිදුකරනු ලබයි.

පළමු සංරචකයට අදාළ කටයුතු ඉහළ මහවැල ජලාධාර ප්‍රදේශය තුළ එනම් මහනුවර, නුවර එළිය හා බදුල්ල දිස්ත්‍රික්ක තුන ඇතුළත්ව ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශ 31ක ක්‍රියාත්මක කිරීමට සැලසුම්කර ඇත. මෙම සංරචකය යටතේ ක්‍රියාත්මකවන උප සංරචක ද තුනකි. එනම්, ජලාධාර ප්‍රදේශ සැලසුම් කරණය, ජලාධාර ප්‍රදේශය ප්‍රවීණතාවය කිරීම සහ බහු ආංශික ජල සම්පත් සැලසුම්කරණය යි.

ඉහළ මහවැල ජලාධාර ප්‍රදේශ සැලසුම් සකස්කිරීම, වගාබිම් තුළ හා වගාබිම්වලින් බැහැරව පාංශු සංරක්ෂණ වැඩසටහන් හඳුන්වාදීම, ජලාධාර ප්‍රදේශ ප්‍රවීණතාවය වැඩසටහන් දියත් කිරීම හා ජල සම්පත් හා සම්බන්ධ අධ්‍යයනයන් සිදුකිරීම ආදිය මෙම සංරචකය තුළ සිදුකිරීමට අපේක්ෂිත කාර්යයන්ය.

ව්‍යාපෘතියේ දෙවන සංරචකය යටතේ දැඩි අවදානමක් ඇති බවට හඳුනාගෙන ඇති වේලි ඇළ මාර්ග පද්ධති ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම සිදුවන අතර මේ යටතේ ශ්‍රී ලංකා මහවැලි අධිකාරිය, වාරිමාර්ග දෙපාර්තමේන්තුව, උතුරු පළාත් සභාව හා නැගෙනහිර පළාත් සභාව යටතේ ඇති වේලි 36ක් හා ඇළ මාර්ග පද්ධති 19ක් ප්‍රතිසංස්කරණයට හා වේලි ආරක්ෂාව ඉහළ නැංවීම සඳහා හඳුනාගෙන ඇත.

ප්‍රතිපත්තිමය වශයෙන් මෙම ව්‍යාපෘති කාර්යන් ලෝක බැංකුවේ පාරිසරික හා සමාජීය ප්‍රතිපත්තිවලට අනුකූල විය යුතු අතර ඉහත ප්‍රතිපත්තියේ 20වන වගන්තිය අනුව යෝජිත ව්‍යාපෘති කාර්යයන් තුළ පුද්ගයන් අවතැන් කිරීම හා

ජනතාව සතු එළඳායක වත්කම් අත්පත්කරගැනීම හෝ අහිමි කිරීම සිදුනොකල යුතුය. කෙසේ වෙතත් ව්‍යාපෘති කාර්යයන් සිදුකිරීමේදී කාවකාලික වශයෙන් බලපෑමක් ඇතිවීමේ හැකියාවක් ඇතිවිය හැක.

මෙම ව්‍යාපෘතිය ලෝක බැංකු ආරක්ෂණ වර්ගීකරණය අනුව B ශ්‍රේණියට අයත්වන අතර, යෝජිත ව්‍යාපෘති කාර්යන් අනුව ලෝක බැංකු මෙහෙයුම් ප්‍රතිපත්ති 4.12 අදාළව ස්වකැමැත්තෙන් තොරව නැවත පදිංචිකිරීම යන තත්ත්වය ඉස්මතුවේ. යෝජිත ව්‍යාපෘති කාර්යන් අනුව මෙහි බලපෑම අවම උවත්, හදිසියේ ඇතිවියහැකි තත්ත්වයන්ට පූර්ව සුදානමක් ලෙස ලෝක බැංකු මෙහෙයුම් ප්‍රතිපත්ති 4.12 අනුව ව්‍යාපෘතියට අදාළව නැවත පදිංචිකිරීමේ ප්‍රතිපත්තිමය රාමුව සකස්කල යුතු අතර එය ශ්‍රී ලංකා රජයේ ඉඩම් අත්පත්කරගැනීමේ පනතට හා ලෝක බැංකු පාරිසරික හා සමාජීය ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්තිවලට අනුකූල විය යුතුය.

නැවත පදිංචිකිරීමේ ප්‍රතිපත්තිමය රාමුව මගින් යෝජිත ව්‍යාපෘතියේ සංරචක හා උප සංරචකවලට අදාළව නැවත පදිංචිකිරීමේ මූලධර්ම, සංවිධාන සැකැස්ම, නිර්නායක සකස්කිරීම සිදුකරනු ලබයි. එයට අමතරව මෙම නැවත පදිංචිකිරීමේ ප්‍රතිපත්තිමය රාමුව මගින් යෝජිත ව්‍යාපෘති කාර්යන් හේතුවෙන් සිදුවිය හැකි බලපෑම්, ජීවනෝපාය අහිමිවීම් ආදිය සඳහා ජීවනෝපාය උපකාර සහයන් සැලසුම් කිරීමටත්, විෂමතාවයන් වැලැක්වීමේ යාන්ත්‍රණය සැකසීමට අදාළව මාර්ගෝපදේශ ද සපයනු ලබයි.